

מעשיה על פני

הגבוהים והאנוניברסיטות עד שהקצונה הפכה, במר ריכוז מיטב הנוער המשכיל הערבי. עובדה זו י שולחמי נגר צבאות ערב שפלו לארץ: קציניו תמיד ברמה תרבותית ואנושית גבוהה. לכן כאשר, לפני שבוע, תפס הצבא המצרי את זאת תופעה מקרית, פרי קנוניה מפלגתית בעלי זמני. היה זה צעד מכריע בתהליך ההתפתחות אשר עלול לשמש גם בשאר ארצות המרחב, גשר הפיאודלי הקיים לבין משטר מתקדם.

חיים או מוות למליונים!

למרות שההפיכה תוכננה זמן רב מראש היא תגובה ספונטאנית להתפוררות החיים הפוליטיים מדינאים ופארוק התנצחו על תנאי הרכבת ממשלו חדשות התדפקו משמרות קצינים מזוינים על די מוחמד חידר באשא, המפקד העליון של הצבא ראש המטה הכללי, העבירם לתאי מעצר במו בעבסיה, בפרברי קהיר. יחידות חיל הרגלים והשו מאז נקראו לשם בעקבות השבת השחורה קיבו הכן, תגבורות רציניות רוכזו סביב לאלכסנדריה של מצרים. בשעה שבע בבוקר שודרה מעל גלי שההדימה את העולם: לאחר הפיכה שקטה, תפס

ככרות טהראן הראשיות יללו הרבבות: "מוסאדק! מוסאדק!" הם צעקו, כשמעל לראשיהם מורמות גחיות חבריהם שנהרגו במהומות האתמול. "אין מלך בלעדי אללה! אין מנהיג בלעדי מוסאדק!" היתה טיסמתם המחרשה. לקולם נלווה גם רעם שקול וממושך — קול שרשרות הטנקים הכבדים של הצבא האיראני.

הם נשלחו העירה עלידי השאח לפזר את ההמון. לבטל את תביעותיו ההיסטריות להשיב את מוסאדק לשלטון. אך במקום לירות אל תוך ההמון הצפוף הפכו הטנקים ראש חץ להפגנותיו. הצבא, אשר עד אותו רגע נחשב ככלי שרת של השאח ופמלייתו, הפך פתאום לנשק העם.

מרחל אלפיים קילומטר מטהראן, בככרות קהיר ואלכסנדריה, הדהר רעם טנקים אחרים בקול תשובה לטנקים האיראניים. גם במצרים נתגלה בן־לילה כי הצבא לא היה כלל צבאו הפרטי של המלך. להדיף: הטנקים שהופיעו ברחובות הראשיים באו להודיע לעם כי פארוק שבוי בארמונו האלכסנדרוני וכי הפקודות וההוראות תינתנה מאותו רגע ממשד ראש המטה הכללי, במחנה עבסיה. גם דייר אותו משרד שוב לא היה הדייר המכובד שיצא ממנו לפני יום: היה זה גנרל חדש, מוחמד נגיב ביי, רודנה של מצרים, בזכות הטנקים והקצינים.

כאשר נתן הגנרל מוחמד נגיב ביי את אות ההפיכה היתה בירת מצרים, קהיר ב

נשיקת יד המדך. צילום זה מראה את מצב הדברים שהיו קיימים עד להפיכה ראש המטה הכללי המצרי, הגנרל חוסיין פאריד ביי, מנשק את ידי מלכו פארוק כהבעת אמונו המוחלט.

חתום: פילדמרשל מוחמד נגיב ביי, ראש המ עליון של הצבא המצרי. נגיב אל־הילאלי, אשר אך שעות ספורות ל ממשלה עלידי המלך, התפטר. הוא הבין כי מינו שכיוון ההפיכה היה ברור: נגד המלך פארוק הפוליטיים. פרשנים רבים סברו כי היתה זאת שהרי ידוע מוחמד נגיב כאוהד אותה מפלגה ומס צעירים שייך אליה. כאשר נודע לנחאס הקיץ בשווייץ, על ההפיכה, היתה תגובתו הראשו הוא איש ישר ומסור למולדת. יש לי כל האומון אולם נראה כי לא היה זה אימון הדדי. במ הופד משווייץ, פנה ראש ההפיכה לעלי מאהר בו ששיתף פעולה, משך חייו, עם כמעט כל הגורמים ועלי מאהר, אשר לפני ששה חודשים בלבד ש פארוק, הסכים עתה לקבל על עצמו הרכבת המלך ניתן לה רק תחת לחץ הצבא. מינוי ממשלה כזאת, אשר כל קיומה תלוי ולא בתמיכה המונית, הוא הנוח ביותר למשט שנגיב יחליט כי הממשלה אינה לרוחו ויכל לפט

הקריירי הביירותי, הדמשקאי או הירושלמי איחוד הארצות הערביות הנפרדות למעצמה אחת גדולה הוא מטרה ראשונית. גם שינוי המש טר הפיאודלי והעלאת רמת מחיית הפלאחים הם שאיפות משותפות. לרב בני ערב וכל אשר יבצע שאיפות אלה, ולוא גם בחלקן, הוא גורם מתקדם.

בבתי הסוהר, סופרים וסטודנטים

אולם במשטר אשר כל הכוח וההשפעה ניתנים בידי המעמד השליט, אין הרבה גורמים מתקדמים. האפנדים ובעלי המיליונים יודעים להעריך יפה את הגורל המחכה להם אם יוסר מהם השלטון שום מאמץ למנוע את הדבר אינו גדול מדי. לצעירים מלומדים השור אפים לשנות את המצב אין כל אפשרות של התאגדות, של יסוד תנועה חדשה; בתי־הסוהר בארצות ערב מלאים סטודנטים, סופרים ועורכי־דין צעירים שהעזו לרצות בשינוי המשטר. ואילו אחרים שהצטרפו למפלגה זו או אחרת שקעו חיש מהר בבזק המפלגתיות והשחיתות.

רק שטח אחד בכל הארצות הערביות היה חופשי מן הקנוניות המדיניות: הצבא. אף כי הקצונה הגבוהה ומטות הצבא בכל ארץ ערבית היו סניפי השלטון או החצר, נהנתה הקצונה הנמוכה מחופש יחסי. אליה הצטרפו, כמספרים גוברים והולכים, בוגרי בתי־הספר

עלי מאהר: כלי ביניים. לפני ששה חודשים נקרא עלי מאהר לשלטון עלידי המלך פארוק שהחליט לצאת במלחמה נגד הוופד. אולם שלטונו נמשך שבועות אחדים בלבד. הוא התפטר. השבוע הוא נקרא שוב לשלטון (ממשלתו הרביעית). הפעם עלידי הצבא, שביצע הפיכה במלחמתו נגד המלך פארוק. אולם כאז כן גם עתה אין עלי מאהר, ראש ממשלתו החדש — ישן של מצרים, אלא כלי ביניים בידי גורמים אחרים.